№ 28. Ausgabe B.

# ГОМАН

Цэна с перэсылкай і дастаукай да хаты:

на 1 год—4 м. 80 фэн., на 1/2 году—2 м. 40 ф:, на 3 месяцы—1 м. 20 ф., на 1 мес.—40 фэн.

Беларуская Віленская часопісь

выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакції: Вільня, Завальная 7.
Адрэс адміністрації і экспэдыції:
М. Стэфанская 23.

Цэна абвестак:

на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі—25 фэніг.; дробные абвесткі—па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці—60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 28 (120). Год II. Вільня, 6 красавіка 1917 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.).

## ВАШЫНГТОН (Рэутэр. В. Т. Б.) 5.IV. Сэнат прыняў 82 галасамі проці 6 рэзолюцію, каторая аб'яуляе стан вайны.

### 5 красавіка.

**Заходні тэатр:**

Далей трывала вострая артылерыйская бітва між Ленс і Арра. На поўначы ад дарогі Пэррон-Камбрэ, пасьля чысьленых адбітых наступленьнёў, англічане павялі вялікую сілу на новые штурмы. Нашы войскі зрабілі ў іх зноў цяжкіе страты, а пасьля адыўшлі назад. На палудзенным заходзі ад С. Кантэн артылерыя ворагоў некалькі гадзін абстрэлівала пакінутые намі у начы пазыції, якіе пасьля бяз бітвы і заняла іх пяхота. Пры Вандрэс нашы батарэі ўзарвалі у ворагоў склад амуніціі. Трасеньне зямлі было чутно за 40 кілом. На поўначы ад Рэймсу мы зрабілі ворагам крывавые удары і ўзялі больш за 800 душ у палон.

**Усходні тэатр.**

*Фронт Леопольда Баварскаго:* На поўдні ад Рыгі нашы атрады ўварваліся на расейскіе пазыції і вярнуліся с палоннымі і дабычай. На поўдні ад Бродаў нашы дружыны ўзялі 41 палоннаго і 1 кулемёт.

*Фронт эрц-гэрцога Іозэфа:* Нічога выдатнаго.

*Фронт фэльдмаршалка Макензэна:* На правым беразі Сэрэта нашы патрулі ўзялі 30 палонных і 2 мінамёты.

*Македонскі фронт:* На заходзі ад Манастыра у французоў адабраны астаўшыеся пасьля апошніх бітв у іх руках акопы.

---

### З Расеі.

ШТОКГОЛЬМ. Як даносяць з веры годнай крыніцы, ў часі бунту ў балтыцкім флоце броненосец «Павал I» гэтак пацярпеў, што дзеля папраўкі яго трэба больш году. Матросы хацелі яго затапіць. У бітвах на паверсі яго забіты ўсе афіцэры.

С паміж ваенных параходаў, якіе стаяць каля Гэльсінгфорсу, сур'ёзна папсована «Полтава». Салдаты прабавалі на ей узарваць панцырны паверх. На броненосцы «Слава» машыністы зусім папсавалі катлы.

БЭРН. Паводлуг швэйцарскіх вестак, новы урад не зацьвярдзіў назначэньня Сазонова за пасла ў Лондон.

ПАРЫЖ. Румынскі генэрал Ільеску называе б. расейскаго міністра-прэзыдэнта Штырмэра вінавайцам нешчасьця Румыніі. Штырмэр пакінуў Румынію на ласку ворагоў і хацеў зрабіць з імі сэпаратны мір, за каторы заплаціла бы Румынія.

ШТОКГОЛЬМ. Ліхой славы манах Іліодор, вораг Распутіна, каторы цяпер знаходзіцца ў Амэрыцэ, паслаў у пецярбурскіе газэты тэлеграму, паведамляючы, што вертаецца ў Расею. Ен абецуе «утапіць імператарскую сям'ю ў расцаленых массах». Ен маніцца апублікаваць свае успаміны пад загалоўкам: «Сьвяты Сатана».

С-паміж арэштаваных дзеячоў старога ладу міністэр царскаго двара Фрэдэрыкс звар'яваў. Стары адмірал Картароў прабаваў налажыць на сябе рукі. За яго прыкладам пайшоў маршалак ваенна-марскога суда.

ПАРЫЖ. С Пецярбурга даносяць, што генэрал Алексеев аканчацельна назначэн за глаўнака мандуючаго і што яму дадзены вялікіе правы. Генэралу Лечыцкаму далі глаўную каманду на Румынскім фронці.

ШТОКГОЛЬМ. Асабісты ад'ютант цара, генэрал Воейков, каторы кажэ, што быўшый цар хацеў адкрыць перад немцамі расейскі фронт, робіць далейшые адкрыцьця і цяжка вінаваціць многа расейскіх афіцэроў. На моцы яго заяў ужо засуджэны і расстрэляны некалькі сот расейскіх афіцэроў.

### З АМЭРЫКІ.

АМСТЭРДАМ. Правіцельство ў Вашынгтоне забараніло рабіць якіе-колечы дэмонстраціі за мір.

ВАШЫНГТОН. Набор рэкрутоў ідзе поўным ходам. Многіе дамагаліся, каб некалькі дывізій было адпраўлено за морэ, але с прычыны адносін да Мэксыкі і грозьбы ўнутрэных разрухоў неасьцерожна былобы раздрабняць і без таго нячысьленую армію. Трэба думаць, што сперша толькі амэрыканскі дабравольны лятучы флот абернуць у амэрыканскую ваенную часць і павялічаць чысло дабравольцаў.

---

## На новай дарозі.

Жаданьне волі, жаданьне карыстаць з усяго таго дабра, якое творыцца працай многамільённых рабочых грамад, ад няпомных часоў паднімало народ проці тых, хто, карыстаючыся ці то сваей духовай перэвагай, ці то організованай сілай, ці вялікімі капіталамі, панаваў над народнымі массамі. У сусьветнай гісторыі гэтае змаганьне праходзіць чырвонай ніткай, толькі зменяюцца формы яго. Гэтак, у старые часы народные бунты выяўляліся ў тым, што паўстаўшый народ нішчыў панскіе двары і палацы, забіраў дабро і забіваў сваіх угнетацелёў, але ня ўмеў зьмяніць устанавіўшагося ладу. Цяпер там, дзе народ дапушчэн да ўласьці, ідзе змаганьне на другім грунці — у парляментах: массы працоўнаго народу стараюцца здабыць чым больш мейсц для сваіх дэпутатоў, каб іх голас меў належную вагу пры развязцы агульна-народных спраў, каб дзержаўная палітыка кіравалася да карысьці ўсіх жыхароў, да забаспечэньня ўсім роўных правоў і дабрабыту.

У Расеі, ня гледзячы на тое, што тамака ўжо дзесяць гадоў заседала дзержаўная дума, ўся ўласць, як і раней, аставалася ў руках цара і назначэных ім чыноўнікоў. Аб правох народу, аб яго дабрабыце гэтые «гаспадары» не клапаціліся: наадварот, ім было карысна, каб народ аставаўся цёмным, каб не патрапіў узяць уласць у свае рукі.

Але абмыліліся тые, хто думаў, што можна штучна недапусьціць сьвету да народу. Ня гледзячы на страшэнна цяжкі уціск, у народзі ўсё болей і болей будзілася грамадзкая сьведомасць, а страшэнная вайна, ў якую ўвела Расею царская палітыка, разбіла ў вачах народу астаткі тэй павагі, якую ешчэ меў расейскі монарх. І вось на нашых вачах работнікі і армія — «аружны народ» — скінулі царскае правіцельство, каб завясьці ў Расеі новы лад.

Рэволюція ў Расеі паказвае лішні раз, якую вагу ў жыцьці народаў маюць рабочые массы, калі яны добра організованы. Дагэтуль усе спробы разбіць самадзержаўны лад у Расеі неўдаваліся: тамака іх рабіла невялікая група рэволюцыйна настроенай інтэлігенціі, і толькі ў 1905 гаду першы раз папрабаваў выступіць народ. Але 1905 год скончыўся разгромам рэволюцыйных сіл. Затое цяперашняе выступленьне, дзякуючы лепшай організаціі, дайшло намечэнай мэты, і трэба думаць, што стары лад у Расеі ніколі ня вернецца.

Але расейскі пролетар'ят гэтай рэволюціей не развязаў да канца сваей справы: які-бы ні быў новы лад, пры ім рабочые массы прымушэны будуць крок за крокам адваёвываць сабе мейсцо ў дзержаўным жыцьці, каторае ўжо цяпер — ешчэ ў часі рэволюціі— пастараліся забраць у свае рукі прэдстаўнікі буржуазіі, заняўшы міністэрскіе крэслы. Ужо цяпер ідзе змаганьне між міністэрствам, зложэным з лібэралоў, і так-званым «рабочным» правіцельствам, зложэным с соцыялістоў. Яно пяройдзе і ў устаноўчы сэйм, і ў будучый расейскі парлямэнт.

Так, урэшці і ў Расейскай дзержаве змаганьне працоўнаго народу с панующымі экономічна клясамі пераходзіць на грунт парлямэнтарызму. Яно будзе вымагаць ужо ня толькі еднасьці і організації пролетар'яту, але і высокаго культурнаго пад'ёму. І на гэта апошняе работнікі будуць прымушэны скіраваць вялікую часць сваіх сіл, каб с-паміж сябе выдаць чым больш заступнікоў сваіх інтэрэсоў, здольных да таго, каб учасьцем у дзержаўным жыцьці змагацца за інтэрэсы пролетар'яту.

*Грамадзянін.*

---

## Вячорные мысьлі.

Хоць і цяжкая гэта сусьветная вайна, хоць і грозна, — ды ўсё ж паводлуг яе рэзультатоў можна назваць яе вайной асвабадзіцельнай і дэмократычнай. На палітычных трыбунах ва ўсіх дзержавах сказаны былі вялікіе словы ў абарону правоў малых народаў. І Нямеччына ўжо цяпер— перад канцом вайны—свае словы пачала абертаць у дзело. Мы бачым гэта у зраўнаваньні правоў

усіх народаў нашага Краю, у вызваленьні флямандцоў у Бэльгії, ўрэшці—у адбудаваньні Польшчы. Ізноў расейская рэволюція суліць вызваленьне Фінляндії, а глаўнае — вызваленьне самой жэ Расеі ад «царскай гаспадаркі». Доля нашага Краю яшчэ невядома, але з акту 5 лістапада 1916 г. відаць, што яна зменіцца і — судзячы паводлуг вышэйоказанага— зменіцца не на новую няволю, а Край гэты будзе жыць вольным жыцьцём.

Побоч з заявамі вялікіх дзержаў вылупляющчаяся, бытцым курэня з яйка, Польшча «апавешчае» сваім жоўтым дзёбам аб жаданьні сваім захапіць наш Край, аб «orężu polskim, ktory nazawsze rozstrzygnie sprawę Litwy». У мысль гэтай «гісторычнай міссіі» польскіе агітатары пры помачы некаторых тутэйшых жыхароў с польскай культурай і пры помачы клеру вядуць страшэнную агітацію, каб паказаць, што Край наш «цягнецца да Польшчы». Калісь «Dziennik Wileński» пісаў у адным са сваіх нумэроў, каб кожын, хто ўмее хоць трохі чытаць і пісаць па польску, ехаў-бы на вёску і вучнў-бы польскай мовы, ды каб гэтак, як прыйдзе пара, усемі галасамі паказаць, што тут—«Польшча». Аднак, гэта несумленная работа ня можэ перэмяніць долі нашай Бацькаўшчыны. Калі-б пры вызначэньні граніц між Польшчай і адвечнымі землямі Вялікаго Князьства Літоўскаго палякам удалося урваць сякі-такі шматок, дык «гісторычная міссія» гэтым бы і закончылася, а тады польскіе агітатары, не маючы што болей тут рабіць, выедуць ад нас туды, окуль прыйшлі. Тады толькі «тутэйшые палякі» зразумелі-бы сэнс байкі Крылова:

„Сьвіньня пад дубам векавым“...

*Лабуць.*

---

**Вызваленьне Уніяцкаго Мітрапаліта.**

Львоўскі Мітрапаліт Андрэй Шэптыцкі, які быў у сваім часі арэштован у Львові расейскімі вайскамі і зачынен у кляштары ў Курску, выпушчэн на волю с правам ехаць назад у Львоў. Ён прыбыў у Пецярбург.

На станціі чыгункі Мітрапаліта спаткалі прэдстаўнікі розных націй: беларусоў, літвіноў, палякоў, украінкцоў і жыдоў, катораые кожын у сваей мові віталі яго.

---

# У Вільні і ваколіцах.

× † **Зыгмунт Васілеўскі.** У панядзёлак, 2 красавіка, памёр доўгалетні сэкрэтар так-званаго Палескаго Жалезнадарожнаго Кружка, старшына Беларускаго Клюбу, Зыгмунт Васілеўскі.

Пахароны адбыліся у аўторак.

× **Музыкальна-вокальны вечар.** У нядзелю, 8 красавіка, на першы дзень Вялікадня, у салі Беларускаго Клюбу адбудзецца дужа цікавы канцэрт. Выступаць будуць: п. Хазан (фортэп'ян), п. п. Бароўскі і Вадзінскі (дуэты і сьпеў солё), п. Мэнке (мэлёдэклямація). Праграму дапоўніць дэклямація п. п. Булгак, Околоў-Зубкоўскай і п. Ф. Олехновіча. Пачатак—а 7 гадз. Пасьля канцэрту—танцы.

× **У Беларускім Клюбе на сьвяточным тыдні намечэны забавы:**
на другі дзень сьвят (у панядзелак)—танцавальная вечарынка;
на трэйці дзень сьвят (у аўторак)—артыстычны кабарэт, пасьля —танцы;
на чацьвёрты дзень (серэда)—танцавальная вечарынка.

× **Дзіцячае сьвата.** На другі дзень Вялікадня, ў панядзелак, 9 красавіка, у Беларускім Клюбе (Віленская 28) адбудзецца забава для дзяцей беларускіх. Будзе пастаўлена дзіцячая п'еса, сьпевы, дэклямація і танцы.

Пачатак а 1/2 4 гадз.

× **Выезд на вёску для бедных дзяцей.** Віленскае т-во сельскай гаспадаркі шукае селян, каторые згодзіліся-бы прыняць да сябе на лето бедных дзяцей. Падробные ведамасьці даюцца ў канцэлярыі т-ва, Завальная 9.

× **Скорая помач.** Ад 19 да 25 скорая помач дадзена ў 64 прыпадках. Карэтка выезджала ў 48 прыпадках.

× **Вілія на волі.** У апошніе дні сьнег таяў вельмі шыбка, і Вілія ўжо скінула свае лядовые путы. Вада ў рацэ вельмі паднялася. За колькі дзён па Віліі ізноў будуць свабодна плаваць лодкі і плыты.

× **Дзеля ачысткі вуліц** у Вільні патрэбны работнікі. Запісывацца можна у местоваго Брандмэйстра, Домініканская 2.

× **Цэны на малако.** Найвышэйшая цэна на малако назначэна 50 фэн. за кварту. За нарушэньне гэтай цаны будуць сурова караць.

× **Курс рубля:** офіцыальны — 2 м. 00 фэн. за рубель; у банках пры прадажы — 2 м. 38 ф., пры куплі—2 м. 42 ф.

Пазычковая каса бярэ 6%.

× **Кража каровы.** У начы на 31 марца на Полацкай вуліцы укралі 7-летнюю чырвоную карову і малога казьлёнка

× **Тэмпэратура.** Найвышэйшая і найніжэйшая тэмпэратура за апошніе дні была (па Цэльсію):

| | найвыш. | найніж. |
|---|---|---|
| за дзень з 1 на 2 | + 5° | + 3° |
| „ з 2 на 3 | + 3,5° | + 2° |
| „ з 3 на 4 | + 3° | + 1,8° |

## Работніцкі мітынг.

У нядзелю, 1 красавіка, ў салі Работніцкаго Клюбу (Вароньня 5) адбыўся вельмі цікавы мітынг, каторы сазвало Цэнтральнае Бюро работніцкіх прафэсіональных саюзоў. На мітынг сабралося вельмі многа народу, і вялікая саля ледзьве магла ўсіх стоўпіць у сабе.

Прамоўцы прамаўлялі ў-за ўсіх краёвых моваж: па беларуску, па жыдоўску, па літоўску і па польску. Гаварылі аб работніцкім руху наагул, ды пры гэтым закранулі і апошнюю праяву яго—рэволюцію ў Расеі. Усе прамоўцы прызывалі с трыбуны расейскі пролетар'ят, каб ён, здабыўшы ўласць, палажыў канец страшэннай вайне, ў каторай ужо праліліся рэкі крыві народнай.

Даўно Вільня не бачыла падобнаго мітынга. Настраеньне, якое тамака панавало, дужа напамінало мітынгі 1905 году.

---

# З усяго Краю.

**Замельные справы.**

С прычыны таго, што расейцы вывязьлі с сабою ўсе нотар'яльные архівы з занятых зямель, уласьці і суды спатыкаюцца з вялікімі труднасьцямі пры разборы спраў аб зямлю. Недастача гэтых архівоў прымусіла Обэр Ост выдаць загад, што ўселякіе акты аб зямлі забаронены і могуць быць роблены толькі с пазваленьня ўласьцей у кожным асобным прыпадку.

**„Нямецкіе рублі“.**

За месяц марэц число «нямецкіх рублёў» у абароці узрасло да 60.769.932 руб.

1 студня іх было толькі 28 575.200, а 1 марца—ўжо 45.892.932 руб.

Цяпер 100, 25, 10 і 3-рублёвак у абароці ёсць на 52.048.877 руб.; па 1 руб. і 50 кап. — на 7.981 055 руб.; па 20 кап. — на 740.000 руб.

**«Літоўска-беларускі Край».**

ГРОДНЯ. «Grodnaer Ztg.» у нумэры с 3. IV надрукавала стаць-

---

# Злые вочы.

**Апаведаньне нэрвоваго чэлавека.**

Трудна даць веры, але я саўсім ясна памятаю дзень сваіх нарадзін і першые дні жыцьця майго. Уразіўся мне ў памяць мой тупы слух, да катораго даходзілі толькі сільные гукі нейкай збітай, безладнай грамадай, і мой зрок, каторы уяўляў усё акружаючае мяне на аднэй плоскасьці. Дом, што стаяў на другой старане вуліцы, акно, праз каторае відаць было яго, рэчы і людзі, акружаўшые мяне—ўсё гэта здавалося мне быць на аднэй ад мяне адлегласьці. Многа трэба было пераждаць дзён, пакуль я навучыўся адрожніваць, што блізка, а што далёка. Але найболей уразілося ў мозг і нэрвы мае тое ўражэньне, якое я атрымаў, першы раз аткрыўшы свае вочы на сьвет Божы: у хаосе натоўпу ўсякіх форм, — у шэрай далі, заўважыў я, бытцым кружылося нешта, чаго я ня ўмеў назваць, але што ўсе мае нэрвы напоўніло бязмерным, з нічым ня могучым зраўняцца, страхам, і я пачаў жаласна плакаць...

Маці мая была непамерна слабая, разбітая жыцьцём кабета. Каб выдаць мяне на сьвет, яе слабы арганізм вытужыў немаль усе свае сілы, дзеля гэтаго грудзі яе бывалі пустые, і я знемагаў, смокчучы іх, і ў канцы мы абое горка плакалі: я—з голаду, а маці мая—літуючыся надамной і, мабыць, над сабой.

На сёмы дзень майго жыцьця разбудзіўся я, як заўвычай, ад голаду і пачаў плакаць. Маці гэтые дні была ешчэ слабейшай, чым перш, і ў яе у грудзях было ешчэ меней корму. Усё-ж такі яна пахілілася надамной, і я першы раз заўважыў яе налітые любоўю добрые вочы. Я змоўк, зрабілося мне неяк цёпла і радасна, і, мабыць, павітаў яе дзяцінпай усьмешкай, бо і яе вочы сьмеяліся да мяне. Маці пахілілася надамной, каб узяць на рукі, але відаць няздужала падняць мяне, бо я упаў на пасьцельку. Ізноў спроба падняць, і ізноў я ўдарыўся аб нешта цьвёрдае і пачаў плакаць. У канцы я такі апынуўся на руках і скваппа прыпаў да грудзей. Доўга смактаў я пустые грудзі, змогшыся, кідаў смактаць, плакаў і ізноў прыймаўся за трудную працу. Маці абсыпала мяне пацалункамі, і на мой тварок і рукі сыпаліся буйные, гарачые сьлёзы. У канцы праца мая дала рэзультаты: я пачуў на языку нейкі гарачы плаў і скваплівa глытаў яго. Праўда, плаў гэны меў прыкры горка—салёны смак, каторы мне пёк у горлі, але я уцішаў ім свой голад.

Раптам маці мая неяк скаланулася і разам са мной звалілася на падлогу. Хоць я і ня крэпка ударыўся, але першым маім одрухам быў звычайны галосны плач.

Памятаю—я вельмі доўга і горка плакаў, ды бачучы, што ніхто не звертае на мяне увагі, пачаў каля сябе азірацца, і першае, што заўважну, была кроў. Чырвонай крывёй былі запэцканы мае рукі і тварок, а також кашуля і грудзі маей маці. Сама яна лежала побоч мяне на зямлі тапая белая, белая, а за ей, у прасторы, кружылося нешта, тое страшное, бачэнае мной у першы дзень майго жыцьця. І ізноў мяне агарнуў сьмяротны страх, і я пачаў з усей моцы сваей крычаць. Тады гэнае нешта невядомае, шэрае пачало зближацца да мяне. І я чуў, як у маіх жылах ледзянела кроў і як торкалося у грудзях сэрцэ. А шэрая масса станула пры мне і пачала нахінацца надамной, і тады я угледзіў і запаматаў на ўсё сваё жыцьцё двое сталёва-шэрых злых вачэй. Ня ведаю, што са мной сталося-б, каб у гэты момэнт не прыйшлі людзі, каторые паднялі, накармілі і супакоілі мяне і ўлажылі у пасьцель маю маці.

Пасьля гэтаго, я заўсёды пачынаў з усей моцы крычаць, калі ўспаміналіся мне гэных двое вачэй. Часам, бывало, разбуджуся я сярод ночы, і мне ўспомняцца тые злые вочы; я са страхам пачынаю кідацца па пасьцелі, як непрытомны. Маці запаліць сьвятло, паўстаюць усе ў хаці, а я крычу і недаю ўзяць сябе на рукі, бо мне страшна, страшна... І толькі абязсілеўшы ад плачу я сасыпаў і забываўся аб мучыўшым мяне страху.

Калі падрос і пачаў разумець сэнс апаведаных мне казак, то ўсіх страшных казачных асоб: і Югу Бабу с касьцяной нагой, і дзевасногаў перавінутых у ваўкалакоў, і саміголоваго зьмея я заўсёды уяўляў сабе с тэрымі, тымі страшнымі вачамі і, кладучыся спаць, хаваў сваю галаву пад падушку.

Калі я вырас, то такжэ баяўся тых страшных вачэй. Мне здавалося заўсёды, што я іх недзе павінен сустрэціць, і тады у жыцьці маім наступіць нейкі круты і страшны паварот. На людных сабраньнях, на балях і ў таўпе на вуліцы я заіраў усім у вочы і с трэпетам у душы чэкаў, што—во, во—убачу іх і стану на краю нейкай пропасьці, на парозе нечаго страшнаго, невядомаго. Гэта самае дзеялося са мной, калі я перэглядаў галерэі абразоў і ілюстраваные кніжкі. Я набіраў з розных бібліотэк цэлые груды кніжак і, перагортываючы, з затаеным у душы страхам, шукаў тых вачэй, але дарэмна.

(Канец будзе).

цю пад загалоўкам: «Прамысловасць у Літве і Беларусі».

Мы ўспамінаем аб гэтай стацьці, каторая сама па сабе нічога новаго нам не дае, толькі затым, што гэта першы прыпадак, калі немецкая прэсса называе наш Край «litauisch-weissrussisch» («літоўска-беларускі»), а раней гэтае імя заўсёды заменялі якім-будзь іншым, як «Polen», «Westrussland» або «Litauen».

**Новы саюз.**

ГРОДНЯ. У тую суботу організаваўся новы саюз жыдоўскаго штукарства.

**Сьмерць пад лёдам.**

ГРОДНЯ Праходзячы па някрэпкім ужо лёдзі на Нёмані, тры кабеты, ішоўшые ў вёску за спажыўнымі прадуктамі, ўваліліся ў ваду. Адну з іх ешчэ ўдалося адратаваць, а дзьве ўтанулі.

**Прадажа бульбы.**

ГРОДНЯ. Ад 29 марца ў местовых крамах прадаюць на карты бульбу — за 10 рас. фунтоў 40 фэнігоў.

**Старая будоўля.**

БЕЛАСТОК. Адна з найпекнейшых будоўлі Беластока — гэта «Акварыум», на рагу Мікалаеўскай вуліцы і рынку. Будоўля гэта пастаўлена ў 1818 гаду местовым архітэктарам Куліхоўскім для багатыра тутэйшаго. Заблудоўскаго. Пасьля яе аддалі пад шляхоцкі клюб, а цяпер у ей знаходзіцца рэстаран.

Земля, на якой стаіць «Акварыум», прададзена гэтманам Браніцкім у 1756 гаду жыду Хаіму за 35 залатых, але Хаім заплаціў толькі 3 зал. і ўцёк, каб яго ня высяклі розгамі.

**Спэкулянты.**

БАРТНІКІ. Селяне Крыстоповіч і Савмескі прадалі некалькі скрынь с „цукрам“. Калі „шчасьлівые“ пакупцы адчынілі тые скрыні дома, дык у іх аказаліся... каменьня!

**„Расейская ор'ентацыя“.**

ПАРЭЧЧЭ. Селянін Казімір Станкевіч адмовіўся заплаціць старасьце прыпадаючые на яго грошы на бальніцу і пажарніцкіе прылады, кажучы, што ён заплаціць усё, як вернуцца расейцы і калі старасту павесяць. За гэта яго аддалі пад суд.

**Канакрадзтво.**

СУВАЛКІ. За апошні час ізноў часьцей бываюць прыпадкі канакрадзтва. Гэткіе прыпадкі былі ў Жырвінах, Ходзьках і Шыбоях.

**Цікавая хэўра.**

СУВАЛКІ. Тутэйшы міравы суд засудзіў на 4 месяцы ў вастрог членоў зладзейскай хэўры, каторая складалася с 5 душ. Хэўра гэта цікава тым, што ўсе члены яе—калекіе: адзін—сьляпы, другі без нагі і т. п.

**Пажары.**

КОРГОВДЫ, радунск. пав. 30 марца тутака ў часі нябытнасьці жыхароў, чысьціўшых дарогі, згарэлі 5 хат, 4 ґумна і 1 стайня.

ЖЫГЛЯНЫ, радунск. п. Тут згарэлі 4 хаты.

КАЗАКОЎШЧЫНА, радунск. п. Тутака згарэла хата і стайня, як здаецца, падпаленые адным наймітам, каторага арэштавалі.

**За помач ліхадзеям.**

КУРСЭТЭН, Гольдынгенск. пав. За укрываньне разбойніцкіх банд і выдачу ім спажыўных прадуктоў на тутэйшую граматау налажылі 5376 м. штрафу.

# Рэволюцыя у Расеі.

ЦУРЫХ. Вядомы расейскі соцыаліст Ленін пішэ ў соц.-дэм. цурыхскай газэці «Volksrecht», што жаданьне расейскіх соцыалістоў— гэта зараз жэ зрабіць дачэснае замірэньне. На думку Леніна, Расея знаходзіцца напярадодні другой, праўдзівай рэволюцыі.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). Аўстрыяцкі імператар Кароль разам з начальнікам генэральнаго штабу і міністрам заграні́чных спраў прыехаў у нямецкую глаўную кватэру.

ШТОКГОЛЬМ. У Пецярбурзі адбываюцца людные мітынгі радыкальных соцыалістоў—«большэвікоў», каторые пастанавілі непрызнаваць тымчасоваго ураду і загадалі камітэту работнікоў і салдатоў скінуць гэтае правіцельство і улажыць новае — радыкальнае. У рэзолюцыі, між іншым, гаворыцца: „Цяперашняе правіцельство—вораг рэволюцыі, і работніцкая партія не мае з ім нічога супольнаго. Задача рэволюцыйнай дэмократыі— сазваць рэволюцыйны установучы сэйм дзеля устанаўленьня дыктатуры пролетарыяту і селянства“. За аўтароў рэзолюцыі лічаць Чхэідзэ і Скобелева.

ЛЮГАНО. «Stampa» друкуе пэсымістычную стацьцю аб Расеі, кажучы, што там пануе поўны хаос. Рэволюцыйные выступленьня здараюцца па ўсей палудзенай Расеі. С фронту вярнулося на вёскі многа селян, каб быць пры раздзелі зямель. У Пецярбурзі на вуліцах цэлые дні бадзяюцца массы работнікоў. Узрасло чысло начных ліхадзейств.

Расейскіе рэволюцыонеры хочуць перакінуць сваю рэволюцыю ў Румынію і Пэрсію.

Чхэідзэ сказаў аднаму палку, які прыйшоў пад Таўрыдзкі палац: „Ня верце сьлепа тымчасоваму правіцельству і нагледайце за яго пастункамі“.

У Одэсі была спроба зрабіць контррэволюцыю. Перад местовай думай адбылася людная дэманстрацыя са штандарамі, на каторых былі надпісы: «Ніхай жыве цар Мікалай». Пэлікан сказаў да народу прамову. С Севастополя прыслано войско. Арэштованы генэрал-губэрнатар Ебелов, галава места, Пэлікан, і чысьленые чыноўнікі. Галава бунтаўнічых войск, капітан Маркс, расстрэлян.

Па ўсей Бэссарабіі пачаліся разгромы двароў.

У Пецярбурзі на Казанскім пляцу адбылася вялікая украінская дэмонстрацыя за незалежнасць Украіны. Перад Таўрыдзкім палацам сабралося каля 20 тысяч народу, крычаўшаго: „Ніхай жыве вольная Украіна! Ніхай жыве Расейская рэспубліка!“

Селяне адмаўляюцца плаціць падаткі за зямлю, кажучы, што земля належыць да народу.

У Торнэо арэштавалі расейскаго генэрала Рэмана, каторы с фальшывым пашпартам памыкаўся перайсьці цераз граніцу.

ПЕЦЯРБУРГ. Рада работнікоў і салдатоў патрэбавала, каб правіцельство абсудзіло мэту вайны і апавесьціло бы свой пагляд на яе і пагляды саюзьнікоў.

У Кіеві народ скінуў памятнік Столыпіна.

Керэнскій апрацовывае праект закона, каторы дае ўсім грамадзянам Расеі роўные правы.

Саюз работнікоў і салдатоў спаўняе вельмі акуратна сваю ролю цэнзароў і недапускае выдаваньня правых газэт.

Міністэрство ўнутрэных спраў выдало прыказ, каб за кожын гвалт над нямецкім, аўстрыяцкім, боўгарскім ці турэцкім падданым вінавайцоў сурова каралі.

Імператарскіе удзельные землі, аб'яўленые цяпер дабром гасударства, маюць абшару 5 мільёнаў дзесяцін. У іх ёсць вялікае багацьце ўселякай руды, ў тым ліку золата.

Усю сям'ю Распутіна арэштавалі.

Пастаноўлено па прыкладу Англіі організаваць ваенную раду, да якой будуць належаць ваенны міністэр, прадседацель міністроў, міністры заграні́чных спраў, фінансоў, дарог, сельскай гаспадаркі і судоў.

На жаданьне салдатоў выдалены шмат афіцэроў.

У Пецярбурзі апублікована апавешчэньне, што афіцэроў і салдатоў, якіе не спаўняюць, як трэба, сваіх службовых чыннасьцей, будуць лічыць за староннікоў старога ладу і здрайцоў бацькаўшчыны.

Мікалай Мікалаевіч выслан у Крым.

ЛОНДОН. Радыкальны кірунак, каторы ў расейскіх оффіцыяльных кругах здабывае ўсё болей сілы, выяўляецца ў тым, што цяпер выстаўляюць жаданьне абвінаваціць царыцу, быццым яна паддзержывала зносіны са сваякамі у Гэсэне. Побач з яе імем успамінаюць імя Марыі Антуанэтты і долю яе ў часе францускай рэволюцыі. Доля царскай сям'і залежыць ад таго, ці ўмяркаваным элемэнтам удасца вывясьці яе заграніцу.

Вялікі князь прыбыў у Крым пад наглядам двох паўнамочнікоў думы. Быўшую царыцу Марыю дзержаць у Кіеві.

Вялікаго Князя Кірыла арэштавалі.

Сестра царыцы, жонка забітаго в. кн. Сяргея, прасіла у тымчасоваго ураду пазволіць ей быць далей сястрой міласэрдзя ў Маскве. Яна кажэ, што с прычыны гісторыі з Распутіным яна даўно разарвала зносіны с царскай сям'ёй.

ПЕЦЯРБУРГ. Выбары ў установучы сэйм адбудуцца на аснове агульнаго выбарнаго права. Гэта, па-праўдзі, роўназначна з агульным спісам народу.

ШТОКГОЛЬМ. Катаржане одэсскай катаргі падалі тымчасоваму ураду заяву с 1,600 подпісамі, кажучы, што выбралі камісію дзеля пасрэдніцтва між арэштантамі і начальствам катаргі у справах дысцыпліны і стравання.

Харкоўскіе катаржнікі заявілі саюзу работнікоў і салдатоў, што яны арэштавалі ўсё сваё начальство, ў тым ліку і дырэктара, як староннікоў старога ладу, і аддалі упраўленьне турмой харкоўскаму рэволюцыйнаму камітэту.

ШТОКГОЛЬМ. Вялікая грамада кабет сабралася перад думай, дамагаючыся роўных правоў для жанок. Ім адказаў Родзянко, гаворучы, што гэтае пытаньне, як і шмат іншых, развяжэ установучы сход.

## Усё ускалыхнулося---

На ўсіх фронтах
у ворагоў вырваны вялікіе абшары!

Падводные лодкі зрабілі сьмяротны удар
таргоўлі ворагоў!

Вінавайцы вайны,
Грэй і Асквіт, Дэлькассэ і Бріан,
выгнаны сваім жэ народам
са сваіх становішч!

У Расеі: рэволюцыя!

Цар: скінут!

## Адно стаіць цьвёрда:

солідны фундамэнт Нямецкай дзержавы
і незменшаючаяся экономічная сіла
нямецкаго народу.

На гэтым асновано такжэ

**ненарушымае забаспечэньне
нямецкіх ваенных пазык!**

Аддай свае грошы
найпэўнейшаму даўжніку на сьвеці
— Нямецкай дзержаве.

ЛЮГАНО. «Corr. della Sera» даносіць с Пецярбурга, што ваенная моц Расеі апошнімі прыпадкамі значна аслаблена. Аднак лібэралы хочуць далей ваеваць с павялічэным энтуз'язмам. На фронці расейскіе салдаты стараюцца завязаць зносіны з ворагамі і распытываюцца іх аб навейшых ведамасьцях з Расеі. Дэмократызацыя арміі дайшла вялікіх усьпехоў.

ЛОНДОН. Князь Львов у адной гутарцы сказаў, што німа патрэбы непакоіцца с прычыны тымчасовых непарадкоў, якіе выззвала рэволюцыя. У арміі і народзі пануе новае настраеньне і новая вера ў пабеду. „Мы пераконаны, што выіграем вайну. Мы, як вольны народ, цьвёрда пастанавілі ваеваць за волю да канца. Сазыў устаноўчаго сэйму трэба адлажыць, каб і армія магла падаць свой голас“.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Весткі с правінцыі пацьверджаюць, што народ аднадушна хочэ далей ваеваць. Ва ўсіх местовых і паветовых організацыях ідзе чынная работа.

Ваенны міністэр Гучков у сваім прыказе кажэ, што палевая армія патрэбуе новых афіцэроў і значнай паддзержкі. Ні адзін афіцэр і салдат, калі ён не спаўняе якіх-будзь важных чыннасьцей за фронтам, не павінен аставацца тамака. Рэзэрвные палкі павінны шыбка закончыць свае азброеньне і ісьці на фронт.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Тымчасовае правіцельство прыбыло ў глаўную кватэру ў Магілёў. Яго урочыста спаткаў увесь народ з глаўнакамандуючым ген. Алексеевым напарадзі.

Мілюков і Керэнскій прамаўлялі да народу.

В. кн. Барыс першы падаў вялікім князям праект адрачыся ад карыстаньня з удзельных зямель.

РОТТЭРДАМ. Брытанская афіцэрская місія на расейскім фронці гаворыць дрэнна аб палажэньні расейскай арміі на фронці і аб яе дысцыпліне.

МАСКВА. Ізвольскаму загадалі пакінуць яго мейсцо пасла ў Парыжы.

Прэдстаўнікі Расеі у Ліссабоне, Японіі і Румыніі, каторые мелі у сябе сыскные агентуры, так сама скінуты з мейсц.

## З усяго сьвету.

### Забастоўкі у Англіі.

ЛОНДОН. У Барроў забастоўка абхапіла безмала ўсе фабрычные прэдпрыемствы. С прычыны таго, што выраб амуніцыі вельмі задержываецца, правіцельство лічыць палажэньне вельмі сур'ёзным і абдумвае спосабы шыбка цалажыць канец забастоўцы.

### Без бульбы.

ЛОНДОН. «Daily News» даносіць, што заведываючый дастаўкай народу бульбы вылічыў, што у Англіі ёсць ешчэ запас бульбы, каторы пазваляе выдаваць па $1/2$ фунта на душу ў тыдзень праз 15 чародных тыднёў.

### Рэформы у Англіі.

ЛОНДОН. Ёсць праект зрабіць рэформу верхняй палаты (палаты лёрдоў). Яна мае быць замест сэнату і складацца з назначэных і выбраных членоў.

### Жаноцкае выбарнае права.

ЛОНДОН. „Times“ вылічыло, што пры завядзеньні выбарнаго права для кабет мелі бы голас 12.990.500 кабет, а с-паміж мужчын права выбару маюць толькі 10.807.000 асоб,—значыць, кабеты мелі-бы значную перавагу.

### Газэтны крызіс.

ПАРЫЖ. «Journale de debats» пішэ, што ў найбліжэйшым часі газэты будуць выходзіць 4 разы ў тыдзень на 2 страніцах. Замест асьвятленьня газам пяройдуць на асьвятленьне карасінам.

### Еднасьць скандынавоў.

КОПЭНГАГА. «Politiken» друкуе стацьцю знаменітаго вучонаго, знаўцы паўночных зямель, Нансэна, у каторай выстаўлено жаданьне поўнай еднасьці ўсіх трох дзержаў Скандынавіі ва ўсіх заграничных справах, у тым ліку і у справе таможэннаго мыта. Стацьця канчаецца славамі: „Злучымося, станем вялікімі, наладзім адзін супольны рынак ва ўсіх троих старонках дзеля куплі і прадажы!“

### Сусьветны голад.

ГААГА. Паводлуг вестак з Амэрыкі, небаспека сусьветнаго голаду наближаецца ўсё болей. Новы ураджай па ўсей Амэрыцы будзе надта слабы. Нават Аргентына баіцца, што яе ураджаю няхопіць дзеля пракармленьня свайго насяленьня. Ураджай будзе станавіць, бадай, $2/5$ леташняго ураджаю.

## ТЭЛЕГРАМЫ.

### Нямецкіе апавешчэньня:

**3.IV. Заходні тэатр:**

На поўначы ад Арра—вострая артылерыйская бітва. Каля Норэй узяты ў палон 300 англічан, каторые, аднак, былі абстрэляны сваімі ж кулемётамі, і жывымі прыбылі спаміж іх толькі 60.

У бітвах на паветры ворагі утрацілі 4 самалёты. У тым чысьле 2 ізноў збіты Ріхтгофэнам.

**Усходні тэатр:**

*Фронт Леопольда Баварскаго*: На поўначы ад Дзьвінска ўзяты 1 афіцэр, 93 салдаты і 2 кулемёты.

Пры Малявічах, недалёка ад Богданова, ўзяты ў палон 1 афіцэр і 25 салдатоў.

На паўночным усходзі ад Баранавіч адбіто наступленьне некольких расейскіх рот.

На фронтах *эрц-гэрцога Іозэфа, Макензэна і Македонскім* — нічога выдатнаго.

**4.IV. Заходні тэатр:**

Ад Ленс да Арра—вострая артылерыйская бітва. На заходзі ад С. Кантэн і між Соммай і Уазай французы далей заядла атакавалі. С крывавымі стратамі яны крок за крокам пасоўваліся ўпярод.

Нашымі самалётамі збіты 9 самалётаў і 2 прывязаные шары ворагоў.

**Усходні тэатр:**

*Фронт Леопольда Баварскаго*: Між морэм і Прыпяцьцю—значная работа артылерыі.

На сярэднім Стоходзі ў нашы рукі папалі перадмостные акопы Тоболы са значнай дабычай.

Наабапол чыгункі Злочов — Тарнополь узмацавалася артылерыйская бітва.

На фронтах *эрц-гэрцога Іозэфа Макензэна і Македонскім* — наагул, без перамен.

### За мір.

КЕЛЬН (В.Т.Б.). «Koeln. Ztg.» пішэ офіцыальна:

„Тое, што імперскі канцлер сказаў у Рэйхстагу 29 марца аб Расеі, становіць найбольш яркую маніфэстацыю за ўвесь час вайны. Паложэн канец выдумцы, быццым нямецкае правіцельство паддзержывало ў Расеі стары лад. Нямеччына ўся аднадушна згаджаецца з заявай канцлера, што мы хочэмо чым скарэй зрабіць з расейскім народам мір—і мір пачэсны для абедзьвех старон“.

ПАРЫЖ. 34 радыкальные соцыалісты с-паміж крайніх левых пастанавілі зрабіць міністэрству Рібо запрос аб паглядзе яго на прамовы нямецкаго канцлера і аўстрыяцкаго міністра заграничных спраў.

ВАШЫНГТОН. (Рэўтэр) Дэпартамэнт флоту апавешчае, што зроблены крокі дзеля супольнай чыннасьці амэрыканскаго флоту с флотамі саюзьнікоў.

### КАЛЯ ВАЙНЫ.

АМСТЭРДАМ. Франція ізноў падняла справу аб пасылцэ Японіей арміі на Заходні тэатр.

Паводлуг думкі француского глаўнакамандуючаго Нівэль, пасылка японскаго войска развязала-бы пытаньне аб канцы вайны ешчэ перад зімой.

БЭРЛІН. За той месяц на заходнім тэатры немцы ўзялі 2,906 палонных і 59 кулемётаў.

### Нямеччына і Амэрыка.

ВАШЫНГТОН (В.Т.Б. Рэўтэр). Прэзыдэнт Вільсон прасіў вечэрам прызнаць, што між Злучэннымі Штатамі і Нямеччынай пануе стан вайны.

У сваім пісьме да Конгрэссу Вільсон, між іншым, пішэ: „Злучэные Штаты прымушэны ўмешацца ў эўропэйскі конфлікт, але Амэрыканская рэспубліка не мае злосьці да нямецкаго народу, с каторым не было споркі. Вайна вядзецца дзеля інтэрэсоў дынастыі. Нацыі не маглі цярпець завяваюцельнай палітыкі аднэй суседнай дзержавы. Прыпадкі ў Расеі узмацавалі ў Амэрыцэ пераконаньне, што прускае самадзержавіе ня ёсць і ніколі ня будзе прыяцелем Амэрыкі. Расейскіе прыпадкі шмат памогуць устанаўленьню сусьветнаго міра. Трэба набраць армію с 500.000 душ. Злучэные Штаты будуць працаваць разам з націямі, якіе цяпер ваююць супроць Нямеччыны. Гэтае супрацоўніцтво будзе выяўляцца ў фінансовай помачы саюзьнікам і дастаўцы ваенных матэр'ялоў, а флот будзе ваеваць с падводнымі лодкамі“.

ГАВР. Нямецкая падводная лодка затапіла першы амэрыканскі аружны торговы параход «Aftes».

БЭРЛІН. Карранца, старонпік Нямеччыны, выбран ізноў за прэзыдэнта Мэксыкі на 4 гады.

### Пачтовая скрынка.

*Ядвігін Ш.* (Антон Левіцкі), родам с пад Радашковіч, з дзедзічнаго свайго фольварку Карпілоўка. Гэта адзін са старэйшых працаўнікоў на ніве адраджэньня беларусоў. У 1870 г.г., будучы студэнтам маскоўскаго унівэрсытэту, належаў да ліку арганізатароў беларускаго землячаства і да ліку выдаўцоў першай у Расеі беларускай кніжкі, перэкладу з Гаршына „Сыгнал“. У 1909—1912 г.г. быў літаратурным кіраўніком у рэдакціі часопісі «Н. Н.». Апошнімі часамі у Мінску рэдагаваў сельска-гаспадарскую часопісь „Саха“.



Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтво «Гоман». Редактар В. Ластоўскі.